

PRIM MINISTRU

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. (b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, Guvernul României formulează următorul:

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă pentru modificarea art. 23 din Legea calului nr. 389/2005*, inițiată de domnul deputat PSD Nicu Niță împreună cu un grup de parlamentari PSD (Bp. 166/2024, L 269/2024).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare completarea cadrului legislativ prin care se pot scoate din Herghelia Națională exemplare valoroase fără a afecta patrimoniul genetic național și asigurând venituri suplimentare necesare susținerii activității de creștere și ameliorare a cabalinelor.

II. Observații

A. Considerații generale

În ceea ce privește propunerea de modificare a *Legii Calului nr. 389/2005*, semnalăm următoarele:

1. scoaterea cabalinelor de valoare din categoria Herghelia Națională va afecta sever patrimoniul genetic național;

2. la momentul actual nu se înregistrează în rândul crescătorilor solicitări pentru monte naturale, în stațiuni și puncte de montă publică de la armăsari de montă publică, exemplare valoroase din punct de vedere

genetic, cu valoare de ameliorare și transmitere a progresului genetic similară armăsarilor pepinieri existenți la acest moment în Hergheliile Statului;

3. la momentul actual nu se înregistrează în rândul crescătorilor cerere crescută de achiziție de cabaline cu rasă și origine de la Regia Națională a Pădurilor (RNP) Romsilva;

4. cabalinele și Hergheliile Sâmbăta de Jos și Herghelia Beclean sunt parte din patrimoniul mondial UNESCO;

5. la nivel național, anual, se înregistrează scăderea a numărului de crescători / proprietari de cai de rasă, dar și o scădere a numărului de cai de rasă de pe teritoriul României.

În susținerea celor menționate mai sus, facem următoarele precizări:

1. Herghelia Națională este reprezentată de totalitatea cabalinelor aflate în proprietatea publică a statului, dar și de cabalinele din sectorul privat. În categoria Herghelia Națională intră nucleul de reproducție format din armăsarii de montă publică, armăsarii pepinieri și iepele mamă.

Agenția Națională pentru Zootehnie aprobă anual, la propunerea Comisiei Naționale de Clasare și Evaluare a Cabalinelor de Rasă, promovarea la reproducție a celor mai valoroase exemplare din fiecare rasă, în funcție de obiectivele urmărite prin Programele Naționale de Ameliorare pe care Agenția le desfășoară conform *Regulamentului european 1012/2016*¹, la rasele la care nu exista nicio societate de ameliorare recunoscută să conducă un Registru Genealogic, dar și scoaterea cabalinelor din Herghelia Națională numai atunci când acestea nu îndeplinesc prevederile criteriilor de bonitare din 2008, nu îndeplinesc criteriul originii, nu sunt apte pentru reproducție, prezintă diverse afecțiuni medicale ale aparatului reproducător sau de altă natură ce pot fi susținute de înregistrări/documente medicale sau din alte considerente ce nu asigură progres genetic.

Armăsarii pepinieri - sunt masculii de rasă evaluați de Comisia Națională de Clasare a Cabalinelor de Rasă, purtători de progres genetic, autorizați la reproducție și la efectivul din Herghelia Națională.

Iepele mamă - reprezintă efectivul total de femele de rasă, evaluate de Comisia Națională de Clasare a Cabalinelor de Rasă, ca nucleu de

¹ AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 8 iunie 2016 privind condițiile zootehnice și genealogice aplicabile ameliorării animalelor de reproducție de rasă pură, a porcilor de reproducție hibridi și a materialului germinativ provenit de la acestea, comerțului cu acestea și introducerii lor în Uniune și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 652/2014 și a Directivelor 89/608/CEE și 90/425/CEE ale Consiliului, precum și de abrogare a anumitor acte în sectorul ameliorării animalelor („Regulamentul privind ameliorarea animalelor”)

reproducție de mare valoare genetică, autorizate la reproducție, practic baza întregii Herghelii Naționale.

Armăsarii de montă publică - reprezintă masculii de rasă, evaluați de Comisia Națională de Clasare a Cabalinelor de Rasă și autorizați pentru folosirea la montă în populația de cabaline din marea creștere (populația de cabaline autohtone). Aceștia sunt nucleul viitorilor armăsari pepinieri.

La data de 31.03.2024 efectivul de cabaline din categoria Herghelia Națională, în cele 16 subunități din structura RNP - Romsilva - DCEAC RA, a fost de 1476 capete, față de 1437 capete înregistrate la 31.03.2023 (mai mare cu 39 capete). Structura efectivelor se prezintă astfel:

a) Armăsari Montă Publică - 577 capete (plus 15 capete față de 562 capete la 31.03.2023)

b) Armăsari Pepinieri - 123 capete (plus 1 cap față de 122 capete la 31.03.2023)

c) lepe Mamă - 776 capete (plus 23 capete față de 753 capete la 31.03.2023)

2. Activitatea de creștere și întreținere a armăsarilor de montă publică și punerea lor la dispoziția stațiunilor de montă publică

Efectivele de armăsari de montă publică au scăzut progresiv începând de la 1216 capete în anul 2002, la 788 capete în anul 2012, la 654 capete în anul 2015, la 595 capete în anul 2018 și la 580 capete la data de 31.12.2023.

La data de 31 decembrie 2023, în inventarul subunităților D.C.E.A.C. se afla un număr de 580 armăsari de montă publică, din care 575 armăsari se găseau în depozite și 5 capete erau în stațiune. Sezonul de reproducție 2023 s-a desfășurat pe perioada la 01 februarie - 30 octombrie 2023. Această evoluție a efectivului se înscrie în obiectivul de a optimiza numărul de armăsari de montă publică la circa 500 capete și de a omogeniza structura pe rase a efectivului.

În anul 2023 au fost puși la dispoziție, proprietarilor și crescătorilor de cabaline pentru monte naturale, în stațiuni și puncte de montă publică, un număr de 15 de armăsari de montă publică, în baza solicitărilor primite la subunitățile Direcției de Creștere, Exploatare și Ameliorare a Cabalinelor de Rasă(D.C.E.A.C.).

La data de 31 martie 2024, în inventarul subunităților D.C.E.A.C. se află un număr de 577 armăsari de montă publică din 13 rase: 109 capete Lipițan, 94 capete Semigreu Românesc, 64 capete Cal de Sport, 41 capete Huțul, 56 capete Shagya Arab, 46 capete Pur Sânge Arab, 31 capete Gidran, 14 capete Trăpaș, 21 capete Ardenez, 53 capete Furioso North

Star, 25 capete Nonius, 15 capete Cal de Bucovina și 8 capete Pur Sânge Englez. Sezonul de reproducție 2024 a început la 01 februarie 2024, iar sezonul de montă 2024 se încheie la 30 octombrie 2024.

Deși facilitatea oferită de statul român de punere la dispoziție gratuită a armăsarilor de montă publică către proprietarii de cabaline din marea creștere este în vigoare, solicitările înregistrate la nivelul național din ultimii 15 ani au scăzut. În primele 5 luni ale anului 2024 au fost solicitați de proprietari și crescători de cabaline pentru monte naturale, în stațiuni și punte de montă publică, doar un număr de 17 de armăsari de montă publică, în baza solicitărilor primite la subunitățile D.C.E.A.C.

3. *„Activitatea de valorificare a cabalinelor din categoriile „adulte pentru vânzare,, și „tineret pentru vânzare”*

Până la 31 decembrie 2021 s-a valorificat prin licitațiile publice și negocierile directe, organizate de D.C.E.A.C. un număr total de 220 cabaline, respectiv 200 cabaline până la 31 decembrie 2023. Aceste cifre reflectă un interes scăzut pentru cabalinele de rasă pură pe care RNP - Romsilva le pune la dispoziția crescătorilor din mediul privat având în vedere că, în paralel, importurile de cabaline de rasă pură cresc anual.

4. Comisia Națională a României pentru UNESCO a anunțat în 2022 decizia Comitetului Interguvernamental pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității, reunit la Rabat, în Maroc, de înscrierea în Lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității a *„Tradițiilor de creștere a cailor de rasă lipițană”* din cele 7 țări (Austria, Bosnia și Herțegovina, Croația, Italia, România, Slovacia, Slovenia și Ungaria), în care acest patrimoniu este păstrat activ și neîntrerupt.

„Pentru România, acest demers se datorează cercetărilor realizate de Ioana Baskerville în cadrul Comisiei Naționale pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial a Ministerului Culturii, care a beneficiat de sprijinul constant și expertiza specialiștilor de la Regia Națională a Pădurilor „Romsilva” - Direcția de Creștere, Exploatare și Ameliorare a Cabalinelor R.A. (Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor), instituție care administrează cele două mari herghelii cu cai de rasă lipițană din România: Herghelia Sâmbăta de Jos, situată în satul Sâmbăta de Jos, comuna Voila (județul Brașov) și Herghelia Beclean, din orașul Beclean (județul Bistrița Năsăud).

Rasa lipițană, în varianta sa modernă, a fost creată în anul 1580, în localitatea Lipizza din sudul Imperiului Habsburgic (astăzi, Lipica din Slovenia). Pe teritoriul României, această rasă își are începuturile încă din secolul al XVIII-lea, odată cu extinderea acestei rase prin sistemul

hergheliilor și depozitelor militare de armăsari ale Imperiului Habsburgic. Tradiția românească a creșterii acestor cai a apărut în anul 1874, datorită mutării efectivului hergheliei imperiale de la Mezőhegyes (astăzi pe teritoriul Ungariei) pe un domeniu de stat al imperiului aflat la Sâmbăta de Jos, pe valea Oltului. Pe data de 8 octombrie 1920, Statul român înființează Herghelia de Stat Sâmbăta de Jos, folosind în acest scop mai cu seamă cai de la crescătorii din satele Țării Făgărașului, aflate în vecinătatea hergheliei. În prezent, la Herghelia Sâmbăta de Jos sunt crescute 7 din cele 8 linii ale rasei, ceea ce face din aceasta una dintre cele mai importante herghelii de cai lipițani din lume. De-a lungul timpului, popularitatea cailor din această rasă a fost întreținută de ținuta lor elegantă și impunătoare, rezistența la efort, inteligența și devotamentul arătat în relația cu omul.

Acest nou element din patrimoniul cultural imaterial național este reprezentat de un set de cunoștințe, practici și aptitudini legate de creșterea, îngrijirea și antrenarea cailor de rasă lipițană din România, transmise cu precădere pe cale orală și din generație în generație, prin experiență directă. La acestea se adaugă o serie de practici culturale și sociale dezvoltate de comunitățile de crescători ca parte a unor ritualuri, evenimente, competiții ecvestre (de anduranță, tracțiune, dresaj) și meșteșuguri tradiționale specifice (potcovar, șelar, herghelegiu) care includ prezentarea și promovarea acestei rase cabaline.

Prezența importantă și meritorie a României în acest dosar, la invitația experților din țările partenere, a confirmat relevanța acestei tradiții pe teritoriul țării noastre și eforturile instituțiilor statului care au susținut nucleul tradiției de creștere a cailor lipițani, timp de mai bine de un secol.” (<https://www.cnr-unesco.ro/ro/activitate/traditia-cresterii-cailor-lipitani-in-patrimoniul-unesco>).

5. Numărul crescătorilor /proprietarilor de cai înregistrează constant o scădere la nivelul țării noastre.

6. Pe site-ul RNP - Romsilva se află lista pentru organizarea licitației publice deschisă, cu prezentarea ofertelor în plic închis pentru vânzarea cabalinelor aflate în categoriile „adulte pentru vânzare” „tineret pentru vânzare din subunitățile din structura sa” <http://anunturi.rosilva.ro/cabaline/descarca/a053371b-23ee-11ef-a77c-000c29d8c26b/anunt> - în care sunt un număr de 130 cabaline de rasă.

Considerăm că, astfel, există în prezent posibilitatea legală de a scoate animale valoroase (femele și masculi) din Herghelia Națională urmare a Lucrărilor de Clasare și trecerea lor în patrimoniu privat.

7. Reproducătorii masculi - pepinieri - pentru fiecare linie paternă din Herghelia Națională au nevoie, conform tehnologiei de creștere și ameliorare, de un număr de minim 5 masculi înlocuitori (armăsari de montă publică), care se află în testare, atât după performanțe proprii în competiții sportive cât și în testare după descendenți, dar și în vederea evitării consangvinizării, de unde rezultă raportul numeric între armăsarii pepinieri și armăsarii de montă publică din Herghelia Națională.

Precizăm faptul că, în Herghelia Națională sunt incluse 13 rase de cabaline, din care 10 sunt rase locale în pericol de abandon, fiind înscrise în registrul genealogic și incluse în programe de ameliorare și conservare genetică pentru menținerea diversității genetice, în vederea garantării conservării resurselor genetice animale și prevenirii dispariției acestora.

Astfel, extragerea în scop comercial a unor exemplare valoroase ar conduce, în timp, la scăderea valorii zootehnice a efectivelor și la pierderea noțiunii de „herghelie-fermă de elită”, ajungând să nu-și mai îndeplinească rolul zootehnic, cultural și de conservare a raselor cu efective unice în lume, și chiar la dispariția acestora.

În mod tradițional, creșterea cabalinelor se realizează în linii de sânge, iar mărimea efectivelor matcă este determinată de numărul de linii de sânge denumite după armăsarii fondatori și de numărul de familii de iepe existente în herghelie. Fiecare linie de sânge are un arbore genealogic pornind de la întemeietorul său, respectiv armăsarul cu o putere ereditară superioară și care prin produșii săi a perpetuat caractere care se regăsesc în prezent la descendenții săi.

Menționăm faptul că, în cazul armăsarilor, numărul liniilor de sânge diferă de la o rasă la alta, la fel cum fiecare familie de iepe este reprezentată de un număr inegal de femele, în unele cazuri identificându-se o singură femelă ca aparținând unei familii, acest aspect făcând vulnerabilă continuitatea familiei în cauză. Necesitatea asigurării raportului de sexe prevăzut de tehnologia reproducției la cabaline trebuie să țină cont de *principiul evitării consangvinizării*.

Trebuie subliniat faptul că obținerea unor cabaline cu însușiri deosebite este un proces complex și de durată, cu efecte majore pe termen mediu și lung. Difuzarea în populația de cabaline a acestor caractere excepționale identificate, concretizată sub forma unor produși superiori reprezintă scopul existenței hergheliei ca entitate zootehnică de elită, etalon în creșterea cabalinelor.

Principiul și metoda reținerii în efectiv a acelor cabaline cu însușiri superioare menținând consangvinizarea în limite decente, asigură

continuitatea calității efectivelor de cabaline și existența hergheliei în sine, ca bun național, și nu se poate institui un prag-limită pentru exemplarele de cabaline valoroase ce pot fi comercializate în raport de liniile de armasări sau familiile de iepe mamă din fiecare rasă.

Prin adoptarea *Hotărârii Guvernului nr. 962/2013 privind aprobarea acordării ajutoarelor de minimis pentru conservarea raselor locale de animale în pericol de abandon, cu modificările și completările ulterioare*, a fost stabilit cadrul juridic de instituire a unei scheme de ajutor de minimis pentru conservarea raselor locale de animale în pericol de abandon, în conformitate cu prevederile *Regulamentului (CE) nr. 1.535/2007 al Comisiei din 20 decembrie 2007 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE ajutoarelor de minimis în sectorul producției de produse agricole*.

B. Considerații punctuale

Conform art. 6 alin. (1) din *Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, cu modificările și completările ulterioare*, proiectul de act normativ trebuie să instituie reguli necesare, suficiente și posibile care să conducă la o cât mai mare stabilitate și eficiență legislativă.

Soluția propusă prin inițiativa legislativă dă posibilitatea scoaterii din Herghelia Națională a unor exemplare valoroase, afectând astfel patrimoniul genetic național din zootehnie.

Din analiza soluției propuse la alin. (3) al art. 23 din lege, se deduce că măsura preconizată la alin. (2) al acestui articol, și anume „*scoatere din Herghelia Națională a unor exemplare cabaline*” se efectuează în vederea valorificării cabalinelor respective.

Referitor la această soluție precizăm că nu este clar în ce constă operațiunea de scoatere a cabalinelor din Herghelia Națională, modalitatea, respectiv, procedura prin care, din punct de vedere juridic, cabalinele respective vor fi valorificate, cine anume încasează sumele rezultate ca urmare a acestei scoateri, precum și orice alte aspecte de natură procedurală determinate de respectiva operațiune. În forma astfel propusă, soluția apare ca fiind insuficient reglementată.

În plus, semnalăm că *Legea nr. 389/2005* face referire în cuprinsul său la „*valorificarea cabalinelor*”. Astfel, art. 2 din legea ante-menționată prevede că: „*În sensul prezentei legi, prin creștere a cabalinelor se înțelege toate aspectele implicate de această activitate, și anume:*

reproducție, creștere, îngrijire, calificare, clasare, activitate sportivă, valorificare, desfășurată individual sau organizat, cu scopul menținerii ori ameliorării calităților și performanțelor cabalinelor."

Totodată, potrivit art. 6 lit. c) din *Legea nr. 389/2005*, prin „herghelie” se înțelege „*unitatea specializată în creșterea, calificarea, reproducția și valorificarea cabalinelor*”.

Raportat la dispozițiile prezentate mai sus, precizăm că nu rezultă concret în ce măsură scoaterea cabalinelor din Herghelia Națională reprezintă o modalitate de valorificare a acestora diferită în raport cu valorificarea la care se face referire în cuprinsul dispozițiilor legale, și care ar fi elementul de noutate instituit de soluția legislativă preconizată.

Pe de altă parte, nu este clară măsura propusă la alin. (3) al art. 23 din lege („*Din sumele încasate cu ocazia valorificării cabalinelor scoase din Herghelia Națională în condițiile alin. (2), administratorul va vira la bugetul de stat contravaloarea sumelor primite cu ocazia clasării, diferența revenindu-i acestuia.*”), în contextul dat, nerezultând concret legătura dintre „*sumele încasate ca ocazia a valorificării cabalinelor*” și „*sumele primite cu ocazia clasării*” cabalinelor.

În ceea ce privește „*Herghelia Națională*”, semnalăm că aceasta, potrivit lit. i) a art. 6 din *Legea nr. 389/2005*, reprezintă „*totalitatea cabalinelor aflate în proprietatea publică a statului și cabalinele din sectorul privat subvenționate de stat prin alocație zilnică de întreținere*”, iar „*administratorul Hergheliei Naționale*”, la care se face referire în cuprinsul alin. (3) al art. 23 din lege, este Regia Națională a Pădurilor - „*Romsilva*”.²

Astfel fiind, semnalăm că operațiunea de scoatere din Herghelia Națională a cabalinelor în vederea valorificării acestora trebuie să țină seama de regimul juridic al acestor bunuri, care, așa cum s-a precizat anterior, sunt bunuri aflate în proprietatea publică și privată a statului, astfel încât, măsura propusă trebuie să se coreleze cu prevederile legale incidente referitoare la modalitățile de valorificare a respectivelor bunuri, reglementate prin *Codul civil*³ și *Codul administrativ*⁴, precum și prin

² a se vedea, în acest sens, art. 1 coroborat cu art. 2 din O.U.G. nr. 139/2002 privind desființarea Societății Naționale „Cai de Rasă” S.A. și preluarea patrimoniului acesteia de către Regia Națională a Pădurilor, potrivit căreia „Bunurile proprietate publică a statului, prevăzute în anexa nr. 1, și bunurile proprietate privată a statului, prevăzute în anexa nr. 2, (la O.U.G. mai sus menționată) trec ... în administrarea Regiei Naționale a Pădurilor.”, iar „Bunurile din domeniul privat al statului, prevăzute în anexa nr. 3, trec în domeniul public al statului și în administrarea Regiei Naționale a Pădurilor, ...” - respectivele bunuri fiind, în principal: cabalinele, depozitele de cai și hergheliile.

³ a se vedea dispozițiile art.562 alin. (1) și art. 864 din *Codul civil*, referitoare la stingerea dreptului de proprietate privată, respectiv, proprietate publică.

⁴ ... a se vedea dispozițiile art. 363 din *Codul administrativ*, referitoare la regulile speciale privind procedura de vânzare a bunurilor din domeniul privat.

Ordonanța Guvernului nr. 112/2000 pentru reglementarea procesului de scoatere din funcțiune, casare și valorificare a activelor corporale care alcătuiesc domeniul public al statului și al unităților administrativ-teritoriale.

În concluzie, apreciem că era necesară clarificarea intenției de reglementare cu luarea în considerare a insuficiențelor și neconcordanțelor reglementărilor în vigoare, precum și a principiilor de bază și a finalității reglementărilor propuse, precum și a considerentelor reținute de Curtea Constituțională în deciziile sale referitoare la claritatea, previzibilitatea și predictibilitatea legii⁵.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative în forma prezentată.**

Cu stimă,

Ian-Marcel GÎOLACU
PRIM-MINISTRU

Domnului senator Nicolae-Ionel CIUCĂ
Președintele Senatului

⁵ a se vedea, spre ex., Decizia nr. 62/2018, Decizia nr. 189/2006, Decizia nr. 307/2006, ș.a.